

Kertomusluonnoksesta annetut lausunnot

15/2019 Kehittämishankkeiden hyvät käytännöt Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeiden meta-arviointi 329/54/2018

Sosiaali- ja terveysministeriö, 19.7.2019.
Työ- ja elinkeinoministeriö, 23.7.2019.
Puolustusministeriö, 29.7.2019.
Liikenne- ja viestintäministeriö, 1.8.2019.
Sisäministeriö, 2.8.2019.
Opetus- ja kulttuuriministeriö, 7.8.2019.
Oikeusministeriö, 7.8.2019.

19.07.2019

STM/2143/2019

Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
tuloksellisuustarkastus@vtv.fi

Viitteenne: Dnro 329/54/2018

STM:N LAUSUNTO; TARKASTUSKERTOMUSLUONNOS KEHITTÄMISHANKKEIDEN HYVÄT KÄYTÄNNÖT – VAIKUTTAVUUS- JA TULOSELLISUUSOHJELMAN HANKKEIDEN META-ANALYYSI

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole huomautettavaa tarkastuskertomuksen luonnoksen havaintoihin. Lausuntopyyntöissä pyydetään myös näkemyksiä tarkastusviraston alustavista kannanotoista. Näkemyksensä kannanottoluonnoksiin ministeriö toteaa, että vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeet olivat keskenään sekä tavoitteiltaan, toteuttamistavoiltaan että laajuudeltaan ja kestoaltaan hyvin erilaisia. Sama pätee yleensäkin valtion kehittämishankkeisiin, mikä vaikuttaa käytännössä myös hankkeita koskevien arviointitapojen ja –menetelmien valintaan ja toteutukseen. Arvioinnilla voi tapauskohtaisesti olla erilaisia tavoitteita ja painotuksia, mikä vaikuttaa myös arvioinnin toteutukseen. Kannanottoluonnoksessa esille tuotu hankearvioinnin käytäntöjen tehostaminen on tarpeellista, mutta yhteisen mallin luomisen tarvetta ja mahdollisuutta olisi selvítettävä erikseen tai kannanottoluonnoksessa valtioneuvoston kanslian johdolla tehtäväksi ehdotettavaa arviointimallin sisältöä olisi tarpeen avata tarkemmin. Arvioinnin sisällön ja toteutuksen suunnittelun osaamisen kehittämiseksi ja arviointitiedon nykyistä paremmalle hyödyntämiselle on selkeästi tarvetta, mutta kannanottoluonnoksen arviointimallilla ei tarkoitettane tätä. Meta-analyysejä tekemistä yhtenäisen arviointimalli helpottaisi, mutta se ei voi olla peruste yhteen arviointitapaan sitoutumiseen.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi on otettava huomioon se, että mm. arviointien objektiivisuuden varmistamiseksi ne hankitaan useimmiten ulkopuolisilta toimijoilta kilpailuttamalla. Kokeneella ja asiantuntevalla ulkopuolisella arvioitsijalla voi olla näkemyksiä arviointitapaan ja menetelmiin. Kilpailuttamisessa korostuu osaaminen, joka liittyy mm. arvioinnin tavoitteiden (miksi ja kenelle) määrittelyyn ja vaikutusmekanismien tunnistamiseen niin, että arviointikysymykset pystytään muotoilemaan tarkoituksenmukaisesti. Onnistunut hankearvioinnin ostaminen edellyttää hankinnan suunnitteluun osaamista ja arviointityön ohjaamiseen sekä tulosten hyödyntämiseen liittyvää kyvykkyyttä.

Kansliapäällikön sijaisena,
johtaja

Johtaja

Minna Saario

Raija Volk

Viite VTV:n lausuntopyyntö 25.6.2019 Dnro 329/54/2018

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO VTV:N TARKASTUSKERTOMUKSEEN KEHITTÄMISHANKKEIDEN HYVÄT KÄYTÄNNÖT – VAIKUTTAVUUS- JA TULOKSELLISUUSOHJELMAN META-ARVIOINTI

TEM pitää VTV:n tarkastusraporttiluonnoksessa esittämiä suosituksia hyvinä. Luonnos ei myöskään sisällä sellaisia virheitä tai epätarkkuuksia, joita olisi syytä korjata.

Yksityiskohtaisempina huomioina ministeriö esittää seuraavaa:

- Tarkastusviraston alustavat kannanotot ja suositukset ovat yleisluonteisia hankemuotoisen kehittämistyön huomioita, ja niitä voi pitää tarkoituksenmukaisina myös tarkastuksen kohteen kannalta.
- Suositellun yhtenäisen arviointimallin käytännön soveltamista hankaloittaa se, tämän tarkastuksen kohdetta kuvaava tosiasia, että hankkeet ovat muodoltaan ja vaikutuslogiikaltaan kovin erilaisia. Esim. TEM:n Työpolitiikan palvelurakennearvioinnin tarkoituksena oli tuottaa arviointitietoa palvelujen uudistamisen suuntaviivoista päätöksenteon pohjaksi. Ko. arviointihankkeen vaikutusketjun ulottaminen itse uudistusten toimeenpanon vaikutuksiin olisi ollut spekulatiivista.
- Kannanotoissa todetaan, että "...useat hankkeet ovat jääneet unohduksiin ohjelmakauden päätyttyä". Kannanotosta saattaa tulkita, että nimenomaan hankkeiden seuranta on olennaista. Usein hankemuotoista kehitystyötä saattaa kuitenkin seurata toimintojen valtavirtaistuminen ja kehitystyön kiinnittyminen osaksi normaalia johtamisjärjestelmää. Olennaisempaa on siten tunnistaa kehitystoimenpiteiden vaikutusketjut ja seurata vaikutusten syntymistä niiden kautta. Kehittämisen muodolla ei pitäisi olla merkitystä.
- Tarkastuskertomusluonnoksen mukaan tarkastuksen aineistoon on osana vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeista laadittuja arviointiraportteja sisältynyt myös Inno-vaatiorahoituskeskus Business Finlandia koskeva eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös (EOAK/883/2018, 19.3.2019), joka koskee julkisten hallintotehtävien hoitamista nykyisessä Business Finlandissa. Työ- ja elinkeinoministeriö ilmoittaa annettuun määräaikaan 30.8.2019 mennessä apulaisoikeusasiamiehelle, mihin toimenpiteisiin ministeriö

ryhtyy päätöksen johdosta Business Finland Oy:n hoitamien julkisten hallintotehtävien selkeyttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että yhtiön tehtävät perustuvat perustuslain 124 §:n mukaiseen valtuutukseen.

Tomi Lounema
Kaupallinen neuvos,
kansliapäällikön sijaisena

Pekka Lindroos
Johtaja

JAKELU Valtiontalouden tarkastusvirasto

Olli Suonio

29.7.2019

VN/4632/2019
VN/4632/2019-PLM-2

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntopyyntö 329/54/2018-25.6.2019

Tarkastuskertomusluonnos Kehittämishankkeiden hyvät käytännöt - Vaikuttavuus ja tuloksellisuusohjelman hankkeiden meta-arviointi

Valtiontalouden tarkastusvirasto on pyytänyt viitekirjeellä lausuntoa tarkastuskertomusluonnoksesta. Lausuntopyynnön tarkoituksena on erityisesti varmistaa, että kertomusluonnokseen ei sisälly asia- tai tulkintavirheitä, joilla olisi vaikutusta tarkastuksen kannanottoihin, sekä kuulla näkemyksiä tarkastusviraston alustavista kannanotoista.

Tarkastuksessa arvioidaan pääministeri Kataisen ja pääministeri Stubbin hallitusohjelmiin sisältyneen vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeiden valmistelua, toimeenpanoa ja hankkeille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Tarkastuskertomuksessa ei käsitellä tai tuoda esiin havaintoja yksittäisten virastojen tai hallinnonalojen hankkeista. Myöskään kannanottoja tai suosituksia ei ole kohdistettu yksittäisiin virastoihin tai hallinnonaloihin.

Puolustusministeriöllä ei ole huomautettavaa tarkastuskertomuksen sisältöön tai suosituksiin. Puolustusministeriön näkemyksen mukaan tarkastuksen alustavat kannanotot ja suositukset ovat esille tuotujen seikkojen valossa perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia.

Osastopäällikön sijainen
Talousjohtaja

Kristiina Olsson

Neuvotteleva virkamies

Olli Suonio

Liitteet -

Jakelu Valtiontalouden tarkastusvirasto

Tiedoksi

Valtiontalouden tarkastusvirasto
tuloksellisuustarkastus@vtv.fi

Viite VTV:n lausuntopyyntö 25.6.2019, dnro 329/54/2018

Tarkastuskertomusluonnos Kehittämishankkeiden hyvät käytännöt – Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeiden meta-arviointi

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää lausuntopyynnöstä ja ilmoittaa, ettei sillä ole lausuttavaa tarkastuskertomusluonnokseen.

Juhapekka Ristola
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Riitta Pirhonen
Johtava asiantuntija

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
02.08.2019

SM1919512
00.02.04
SMDno-2019-1249

tuloksellisuustarkastus@vtv.fi

Lausuntopyyntö 25.6.2019 (Dnro 329/54/2018)

Sisäministeriön lausunto

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomusluonnos ”*Kehittämishankkeiden hyvät käytännöt - Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeiden meta-arviointi*” ei sisäministeriön arvion mukaan sisällä asia- tai tulkintavirheitä, joilla olisi vaikutusta tarkastuksen kannanottoihin.

Pyydettyinä näkemyksenä tarkastusviraston alustavista kannanotoista sisäministeriö toteaa lisäksi seuraavaa: tarkastuskertomusluonnos nostaa ansiokkaasti esille niitä kehittämiskohteita, jotka myös sisäministeriö tunnisti osana VATU -ohjelman toimeenpanoa.

Sisäministeriö pitää tarkastusviraston suosituksia kannatettavina. Suositusten ohella tarkastusraporttiluonnos sisältää useita ansiokkaita huomioita koskien kehittämistä ja hanketyötä ylipäänsä. Näitä huomioita ovat mm. hankkeiden mittaroinin korostaminen, tavoitteiden asettamisen ja tulosohjauksen merkitys ja johdonmukaisuuden varmistaminen seurannassa.

Muun muassa edellä mainittujen seikkojen johdosta sisäministeriössä on hiljattain toteutettu laaja tulosohjauksen kehittämishanke, jonka ensimmäinen toimeenpanokierros käynnistyy nyt syksyllä 2019. Uuden ohjauksmallin mukaisesti mm. tulosjohtamisen ja -ohjauksen sekä johtajaohjauksen yhteys selkiytyvät. Periaatteet ovat edelleen samat, mutta ohjauksen logiikka ja keskeisin sisältö täsmentyvät. Jatkossa esim. hallinnonalan yhteiset strategiset tavoitteet ja tulostavoitteiden asettaminen perustuvat tietojohteisesti valmisteltuihin strategisiin valintoihin.

Tarkastusraporttiluonnoksesta ei sen sijaan noussut vahvasti esille hankkeiden välinen vuorovaikutus ja sen merkitys lopputulokselle. Ainakin viime vuosina näiden valtion yhteisten kehittämishankkeiden toteutumisen arviointia täsmällisesti ja perustellusti on vaikeuttanut se, että käynnissä on useita hankkeita, jotka vaikuttavat samaan aikaan samaan tehtäväkenttään, eikä hankkeiden toteuttajilla ole osaamista tai työkaluja arvioida sitä, miten toinen hanke vaikuttaa toisen toteutumiseen tai jos arvioidaankin, niin kootaan yhteen esim. htv-tietoja tai vastaavia, jotka eivät ole yhteismitallisia.

Kehittämisohtaja Harri Martikainen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 02.08.2019 klo 10:41. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Ei liitteitä

Jakelu

sami.vuorinen@vtv.fi, samu.kalkaja@vtv.fi

Tiedoksi

Kansliapäällikkö Salmi, ylijohdaja Aalto sekä sisäministeriön osastot ja erillisyyksiköt

Lausunto

Viite Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntopyyntö (Dnro 329/54/2018)

Valtiontalouden tarkastusvirasto on lähettänyt ministeriöön kommenteille raporttiluonnoksen ”Kehittämishankkeiden hyvät käytännöt – Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeiden meta-arviointi”.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tarkastusraporttiluonnoksessa esitettyjä kannanottoja perusteltuina ja suosituksia kannatettavina. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että tarkastelujakson jälkeen viime hallituskaudella toteutettujen kärkihankkeiden koordinoinnissa ja tavoitteiden saavuttamisen seurannassa ilmeni vastaavanlaisia haasteita kuin vuosina 2012-2015 toteutetuissa vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeissa. Kehittämishaasteet liittyvät erityisesti valtionavustuksilla rahoitettavan hanketoiminnan ohjaukseen ja seurantaan.

Tarkastusviraston suositukset tilivelvollisuuden lisäämisestä raportoinnissa sekä valtioneuvoston kanslian ohjausvastuun lisäämisestä ovat kannatettavia. Kehittämishankkeet ovat yhä enemmän hallitusohjelman tasoisia kokonaisuuksia, jolloin keskitetty ohjaus seurannassa ja valvonnassa lisääisi laatua ja yhtenäisyyttä. Alkaneella hallituskaudella toteutetaan hallitusohjelman mukaisesti 3 miljardin euron kertaluonteiset ns. tulevaisuusinvestoinnit, joiden suunnittelussa, tavoitteiden asettamisessa ja seurannassa raporttiluonnoksen johtopäätöksiä ja ehdotuksia tulisi hyödyntää.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa lisäksi, että ehdotus hallituskausien yli toteutettavasta hanke-seurannasta on kannatettava. Samalla on kuitenkin varmistettava, että ministeriöillä on riittävät resurssit laaja-alaisten hankkeiden pitkäaikaiseen toteuttamiseen ja seurantaan.

7.8.2019
VN/4632/2019

Jakelu: Valtiontalouden tarkastusvirasto

Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntopyyntö 329/54/2018-25.6.2019

Tarkastuskertomusluonnos Kehittämishankkeiden hyvät käytännöt - Vaikuttavuus ja tuloksellisuusohjelman hankkeiden meta-arviointi

Valtiontalouden tarkastusvirasto on pyytänyt viitekirjeellä lausuntoa tarkastuskertomusluonnoksesta. Tarkastuksessa arvioidaan pääministeri Kataisen ja pääministeri Stubbin hallitusohjelmiin sisältyneen vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeiden valmistelua, toimeenpanoa ja hankkeille asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa tarkastuskertomuksen sisältöön tai suosituksiin.

Osastopäällikkö

Tapio Laamanen

Ohjausyksikön päällikkö

Miika Snellman

Käyntiosoite
Eteläesplanadi 10

HELSINKI

Postiosoite
PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin
02951 6001

Faksi
09 1606 7730

Sähköpostiosoite
oikeusministerio@o
m.fi